

καὶ κατιόσα τούτοις ἐντεύξεται. αὐτοὶ δὲ ἀνοίσουσιν ἐπ' ἐκείνη τὰ περὶ τῆς ἑαυτῶν διοικήσεως ἢ τῆς χρείας, ἐφ' ἣ παραγεγόνασι. καὶ οὕτως τὰ ἀνθρώπινα παραχρῆσται καλῶς καὶ ἢ σωφροσύνῃ διαμένει πανταχόθεν ὑπ' οὐδενὸς περαιομένη κακοῦ. εἰ δὲ τις ἁμάρτοιο (καὶ γὰρ πολλὰ τὰ ἀνθρώπινα καὶ οὐκ ἂν τις δύναιτο τὴν φύσιν οὕτως ἐπισχεῖν, ὡς ἁμαρτάνειν μηδὲν· τοῦτο γὰρ ἔστι μόνον Θεοῦ), τοῦτον μετρίον μὲν ὄντος τοῦ πράγματος καὶ νοουθετεῖν καὶ καθείργειν καὶ μετανοίας αὐτῷ δίδοναι καιρὸν, ἵνα καλλίω τάξιν λαβὼν αὐθις ἐπανέλθοι πρὸς ἑαυτὸν καὶ μὴ τοὺς ἤδη καταβεβλημένους ἀπολέσειε πόρους. εἰ δὲ μελίων ὁ τοῦ πράγματος εἴη τρόπος, πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐπανορθώσεως εἶναι καὶ αὐθις νοουθεσίαν σφοδροτέραν καὶ μετάνοιαν ἰσχυρόν ἀπαιτεῖν· καὶ εἰ μὲν ἰσχύσειε τούτοις τοῖς τρόποις σῶσαι τὸν ὀλισθαίνειν ἀρχόμενον (τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἐπὶ γυναικῶν ἀσκουσῶν καὶ ἀνδρῶν φημέν), χάριν εἶδέναι τῷ μεγάλῳ Θεῷ, τῷ καὶ ἐν οὐρανῷ γίνεσθαι χαρὰν ταῖς ἀγγελικαῖς ἐλπόντι δυνάμεσιν, ἥνικα τις σωθῆι τῶν ἁμαρτανόντων. εἰ δὲ κραίτερον ἢ κατὰ Θεραπείαν τὸ πρᾶγμα γένηται, τρηναῖα δὲ ἔξωθειν αὐτὸν τοῦ μοναστηρίου, ὅπως ἂν ἐκδοὺς ἑαυτὸν ἐκ τῶν καλλίων τοῖς χείροσιν αὐτὸς τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἀπολαύσειε μόνος καὶ μήτι τῶν ἑαυτοῦ κακῶν καὶ ἐτέροις προσαπομάσῃται, ὡσπερ τι τῶν λιμωττόντων *) καὶ ἀθεράπευτα νοσοῦντων βοσκημάτων. οὐ γὰρ βασιλεία περιόψεται τούτων ἀμελουμένων, οὐδὲ ἀφέξεται τῆς ἀναγκαζήσεως κατὰ τοῦ ἡγομένου, οὐδὲ κατὰ τοῦ τῶν ἄγων ἐπισκόπου καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἐκκλησιαστικῶν, εἰ μὴ ταῦτα τηροῖεν, ὡς ἀναγκαίως οὕσης καὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς τοῦ πράγματος ἐπιμελείας. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι καθαραῖς ταῖς χερσὶ καὶ γυμναῖς τὰς ὑπὲρ τοῦ πολιτεύματος εὐχὴς προσήγοιεν τῷ Θεῷ, πρόδηλον, ὡς καὶ τὰ στρατεύματα ἔξει καλῶς καὶ αἱ πόλεις εὐσταθήσουσι. Θεοῦ δὲ ἴλεω καὶ εὐμενοῦς καθεστῶτος, πῶς οὐκ ἔσται πάντα μετὰ πάσης εἰρήνης καὶ εὐνομίας; καὶ ἡ γῆ τε ἡμῶν οἷσι καρποῦς καὶ θάλαττα τὰ οἰκεία δώσει, τῆς ἐκείνων εὐχῆς εὐμενείᾳ Θεοῦ πρὸς ἅπασαν τὴν πολιτείαν συναγωγούσης. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ κοινὸν σῆμα τῶν ἀνθρώπων ἀδελσιμώτερον ἔσται καὶ ζήσει καλλίον, τὴν ἐκείνων ἀσχυρόμενον καθαρότητα· ὥστε μία σύμπνοια γενήσεται, πάντων ὁμοῦ πρὸς τοῦτο συντρέχόντων καὶ ἐξοριζομένης, καθ' ὅσον οἷον τε ἐστί, κακίας ἀπάσης· καλλιώνων τε καὶ ὀσιωτέρων ἐπιτηδευμάτων εἰσαγομένων τε καὶ ἐμπροσθέντων τοῖς πράγμασιν· ὅπερ ἡμεῖς ζητοῦντες πρᾶγμα πρῶττομεν, ὅπερ πεπιστευόμεν, χρηστόν.

αδ'. Κακείνῳ γ) γε μὴν πᾶσι φυλάττεσθαι βουλόμεθα τρόποις, ὥστε, εἰ φανεῖ τις τῶν εὐλαβεστάτων μοναχῶν εἰς τι καπηλείον ἀναστρεφόμενος, τοῦτον εὐθὺς παραδίδοσθαι τοῖς τῶν πόλεων ἐκδίκοις ἢ ἐνταῦθα τῷ διαστηρίῳ τῆς σῆς ὑπεροχῆς, σαρφρονίζεσθαι τε διελεγχόμενον καὶ μηνύεσθαι τοῦτο τῷ ἡγομένῳ, ὥστε αὐτὸν ἐξελαύνειν τοῦ μοναστηρίου τὸν ταῦτα πλημμελήσαντα καὶ τὸν ἐν ἀσχύρῃ βίον τῆς ἀγγελικῆς ταύτης καταστάσεως ἀλλαξάμενον. δεῖ γὰρ διπλοῦν τοῦτο ἔργον τοῖς μοναχοῖς καθεστῆναι, ἢ ταῖς θείαις ἐνασχολείσθαι γραφαῖς ἢ τὰ μοναχοῦς πρόποντα, ἔπερ καλεῖν εἰώθασιν ἐργόχειρα, μελετᾶν τε καὶ ἐργάζεσθαι. διάνοια γὰρ μάτην σχολάζουσα οὐδὲν ἂν τῶν ἀγαθῶν ἀποτέ-

necessitatem, ob quam advenerunt, pertinent. Atque sic humana bene gerentur et castitas ubique servabitur, nullo malo tentata. Si vero quis deliquerit (multa etenim sunt humana: nec quisquam naturam ita continere possit, ut nihil peccet: hoc enim solius Dei est), eum, si quidem exigua res sit, admoneat et coerceat et tempus poenitentiae illi concedat, ut melior factus ad se redeat neque labores, quos iam impendit, perdat. Si vero gravius sit delictum, pro ratione peccati etiam cura correctionis adhibeatur, et severior iterum admonitio et magna poenitentia exigatur: et si quidem his modis eum, qui labi coepit, servare possit (idem autem de feminis sanctimonialibus et de viris dicimus) gratiam Deo magno agat, qui etiam in coelo angelicas potestates gaudium percipere dixit, si quis peccantium servetur. Si vero maior res sit, quam ut sanari possit, tunc eum monasterio expelli oportet, ut, eum se ipsum a melioribus ad peiora contulerit, ipse malitia sua solus fruatur, nec quid malorum suorum etiam aliis adfricet, tanquam unum ex esurientibus et insanabiliter aegrotantibus iumentis. Neque enim Imperator illos negliget, si negligentur, neque indignatione contra Abbatem, nec contra locorum Episcopum et Ecclesiae Defensores, qui ei subsunt, abstinere, si haec non observaverint, cum etiam Imperatori huius rei cura necessaria sit. Nam si illi puris nudisque manibus preces pro republica Deo offerant, manifestum est, et exercitio sese recte habituros et civitates in flore futuras. Cum enim Deus propitius et benevolus sit, quomodo non omnia summa pace et bonis legibus plena erunt? terra quoque nobis feret fructus et mare sua dabit, illorum precibus Dei benevolentiam toti reipublicae conciliantibus. Sed et ipse communis hominum status maiorem reverentiam habebit et melius vivet, illorum puritatem reverens. Ideoque unus consensus erit, omnibus simul ad hoc concurrentibus, omnique malitia, quantum fieri potest, exterminata: et melioribus et sanctioribus studiis introductis et rebus convenientibus. Quod cum quaeramus, rem, uti credimus, utilem agimus.

XXIV. Illud quoque omnibus servari volumus Nov. 133. cap. 6. modis, ut si quis ex religiosissimis Monachis in caupona quadam versari visus fuerit, statim ille Defensoribus civitatum vel hic iudicio Celsitudinis tuae tradatur et convictus castigetur: idque Abbati indicetur, ut eum monasterio expellat, qui talia commisit, atque honestam vitam huius angelici status immutavit. Duplex enim hoc opus monachos agere oportet, ut vel sacris scripturis vacent, vel quae monachos decent, quae opera manuarum vocari solent, meditentur et agant. Mens enim otiosa nihil boni parit. De his legem hanc fecimus tam in hac regia urbe, quam apud omnes gentes valentem. Ad unumquemque etenim

x) Novellae textus graecus *λομωτόντων* melius. y) Epitomen hui. capituli brevissimam Theod. habet, qui dicit esse partem cap. 15. hui. tit. Quod scholium Fabr. in fine hui. tit. exhibet ad cap. 24. hui. tit. δὲ γὰρ διπλοῦν ἔργον — ἀποτέκιοι, omittendum putavi, quum haec verba medio in textu, quem exhibuimus, legantur. Synopsis partem hui. capituli habet usque ad οὐδὲν ἂν τῶν ἀγαθῶν ἀποτέκιοι. Varietas lectionis inter Basil. et Synopsin haec est: Basil. κακείνῳ γε μὴν. Syn. κακείνο μὲν γε. Basil. ἔπερ καλῶς εἰώθασιν. Syn. haec omittit.

κοι ʒʒ). ὑπὲρ τούτων τότε τίθεμεν τὸν νόμον ἐπὶ τε ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως κρατοῦντα, ἐπὶ τε τῶν ἐθνῶν ἀπάντων. καὶ γὰρ δὴ πρὸς ἕκαστον ὁσιώτατον πατριάρχην καταπέμψομεν αὐτὸν ἐπ' ἀσφαλεία τε καὶ φυλακῆ προσηκούση· οἱ δὲ πρὸς τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦς τεταγμένους ἐκπέμψουσι μητροπολίτας· ἐκεῖνοι δὲ τοῖς ἄλλοις ἕκαστοι διαδώσουσιν ἐπισκόποις· καὶ διὰ τῶν ἐπισκόπων ταῦτα τοῖς εὐλαβεστάτοις μοναχοῖς καὶ τοῖς ἡγουμένοις αὐτῶν γενήσεται φανερά. δίδομεν δὲ τὴν τοῦ πράγματος παρατήρησιν οὐ μόνον τῷ ἡγουμένῳ μονῆς ἐκάστης, οὐδὲ μόνῳ τῷ θεοφιλεστάτῳ τῶν τόπων ἐπισκόπῳ, οὐδὲ τοῖς ὁσιωτάτοις μητροπολίταις, οὐδὲ τοῖς ἀγιωτάτοις πατριάρχεις· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν καὶ τῇ σῆ ὑπεροχῇ, ἵνα, εἴ τις τὸ πρᾶγμα δευδείη σφοδροτέρως ἐπανορθώσεως, μανθάνοντες ταῦτα παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἀνδρῶν ἐπέξιοιεν· ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς ἐκείνων ἄρχουσι πρότερον παρὰ τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων τὸ πρακτέον μανθάνουσιν· καὶ εἴη διὰ πάντων καὶ τοῖς προσώποις τοῖς ἱερωμένοις καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἀνεύθυνα τὰ πρὸς τὸν θεόν, καὶ πρὸς πάντων τῇ βασιλείᾳ· ὡς οὐδενὸς τῶν θειοτέρων καὶ τῶν φυλάττεσθαι δικαίων ἀμελουμένου παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ διὰ πάντων σπενδάντων τὴν κοινὴν πολιτείαν τῆς τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίας ἀπολαβεῖν διὰ τῆς τῶν εὐλαβεστάτων ἀνδρῶν καθαρότητος· ἣν φυλάξουσιν καὶ κληρικοί καὶ μοναχοὶ καὶ ἐπίσκοποι μείζους τε καὶ ἐλάττους, τῶν τε ἱερῶν μεμνημένοι κανόνων τῶν τε ἡμετέρων νόμων καὶ διατάξεων τῶν περὶ τούτων γεγραμμένων, οὓς καὶ κρατεῖν καὶ κυρίου εἶναι διὰ τοῦ παρόντος θεσπίζομεν νόμον.

L. 29. κέ. Μοναχὸς ʒ) εἰς ἐληλυθῶς εἰς πανδοχεῖον ʒ)
C. I. 3. δίχα τοῦ εἶναι ἀποκρισιάρχιος καὶ ἀναγκαίας αἰτίας (καὶ τότε δὲ τυραχῆς χωρὶς καὶ τοῦ περὶ θρησκείας διαλέγεσθαι), τιμωροῦσθαι.

ʒʒ) Verba δὲ γὰρ διπλοῦν τοῦτο ἔργον — οὐδὲν ἂν τῶν ἀγαθῶν ἀποτεκοῖ in fine huius tituli a Fabrotō tanquam scholium peculiare, posita sunt, quum nil sint, nisi verba Novellae 133. cap. 6. Varietas lectionis haec est. Fabrot. τοῖς εὐλαβεστάτοις μοναχοῖς. In Cod. Coisl. εὐλαβεστάτοις deest. Fabrot. ἢ τὰ ἐργόχειρα μελετῶν. Cod. Coisl. τὰ μοναχοῖς προπονται, ἅπερ καλεῖν εἰώθασιν ἐργόχειρα, μελετῶν. Fabrot. καὶ ἐργάζεσθαι. Cod. Coisl. τε καὶ ἐργάζεσθαι. ʒ) Fabrot. et Cod. Coisl. hoc caput habent. Fabrot. locum iuris Iustiniani congruum non adnotavit. Si fidem habere licet iudici titularum Codici Coislino praefixo, est L. 29. C. I. 3. quod et probabile est, licet haec ipsa L. 29. mentionem non faciat τοῦ πανδοχείου, cum ceterum eius argumentum cum hoc Basil. loco conveniat. ʒ) Cod. Coisl. habet πόλει.

sanctissimum Patriarcham eam mittemus, ut secure et, prout decet, custodiat: hi vero ad Metropolitanos sub ipsis constitutos eam mittent: illi autem reliquis omnibus Episcopis eam distribuent: et per Episcopos haec religiosissimis monachis et Abbatibus eorum manifesta fient. Huius vero rei observationem committimus non solum Abbati cuiusque monasterii, nec soli Dei amantissimo locorum Episcopo, neque sanctissimis Metropolitanis, neque sanctissimis Patriarchis; sed hic quidem et Celsitudini tuae, ut, si res severiore quadam emendatione indigeat, a Dei amantissimis viris haec edocti, eam exequantur: in provinciis autem illarum Praesidibus, qui prius a Deo amabilibus Episcopis, id, quod faciendum est, discant. Ac prorsus tam per sacratas personas, quam per magistratus ea, quae ad Deum spectant, inculcata existant, et ante omnia per Imperatorem: cum nihil rerum divinarum et earum, quas servari iustum est, a nobis negligatur, sed per omnia operam demus, ut communis respublica magni Dei et Servatoris nostri Iesu Christi humanitate propter religiosissimorum virorum puritatem perfruatur: quam et Clerici et Monachi et Episcopi maiores et minores servabunt, sacerdotum canonum et nostrarum legum atque constitutionum de his scriptarum memores: quae ut valeant et ratae sint, praesente lege sancimus.

XXV. Monachus, qui in cauponam ingreditur, nisi Apocrisiarius sit, et causa necessaria (et tunc quoque tumultu absteineat, nec de fide contendat), coerceatur.

Τ Ω Ν Β Α Σ Ι Λ Ι Κ Ω Ν

BIBLION HEMPTON.

BASILICORUM

LIBER V.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

Περὶ ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων καὶ εὐα-
γῶν οἰκῶν καὶ τῶν πραγμάτων καὶ δικαίων
αὐτῶν.

α΄. Ἐξέστω ἐκάστῳ τελευτῶντι τα οἰκεῖα πράγματα
καταλιμπάνειν ταῖς ἀγίαις ἐκκλησίαις· δεῖ γὰρ φυλάτ-
τεσθαι τὰς γνάμιας αὐτῶν ὡς μηκέτι δυναμένων ἄλλο-
θεν^{α)} βουλεύσασθαι.

β΄. Μηδεὶς^{β)} ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγία θραπέτω νεκρὸν.

γ΄. Μηδεὶς^{γ)} λείψανα ἀγίων πιπρασκέτω ἢ ἀγο-
ραζέτω.

δ΄. Δεῖ τὰς ἐκκλησίας μὴ λειτουργεῖν, μάλιστα ἐν-
παράς λειτουργίας, εἰ μὴ εἰς ἀνανέωσιν^{δ)} γεφύρας καὶ
ὁδοστρωσιῶν. ὑποκεισθῶσαν δὲ ἀγγαρίαις καὶ παραγ-
γαρίαις^{ε)} ἐν καιρῷ στρατοπέδου^{ι)}. εἰ δὲ τις παρὰ
ταῦτα ἐπιχειρήσει ποιῆσαι, πρὸς τῷ τῆς ἱεροσουλίας
ἐγκλήματι καὶ^{ς)} διηνεκεῖ ἐξορία ὑποβληθήσεται.

ε΄. Δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινος
ζήτησιν ποιουμένους ἀναφέρειν πάντα^{β)} ἐπὶ τὸν ἀρχιε-
πίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως^{ι)} καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ
ἱερατικῇ συνόδῳ καὶ ἀγία κρίσει καὶ θεῷ νόμῳ δια-
κρίνεσθαι.

ς΄. Μηδὲ ἡ ἐκκλησία, μηδὲ ἕτερος τῶν στρατοπέ-
δου ἐξκουσατενεσθῶ βαρῶν, ἀγγαρείας τυχὸν ἢ παραγ-
γαρείας^{κ)} ἢ τοιοῦτου τινός.

ζ΄. Ὁ συνησάμενος δωρεαστικὸν ἐπὶ τῷ ἐκτῆριον
οἴκῳ κτισθῆναι, ἢ ξενῶνα ἢ νοσοκομεῖον, ἀπαιτεσθῶ
καὶ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ παρὰ τῶν ἐπισκόπων
καὶ οἰκονόμων τὰ ὑποσχεθέντα, διοικούμενα μέντοι
κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῶν.

η΄. Μὴ χορεία ἔστω πράξις^{λ)} ὑπομνημάτων ἐπὶ
τῆς ἀρχι πεντακοσίων νομισμάτων δωρεῆς γενομένης εἰς
ἐκκλησίαν ἢ εἰς εὐσεβῆ^{μ)} οἶκον ἢ εἰς πτωχοὺς ἢ εἰς
πόλιν. ἐπὶ δὲ πλείονος ποσότητος πράξις γινέσθω, εἰ μὴ
βασιλέως ἔστιν^{ν)} ἢ δωρεά.

θ΄. Μηδὲ ἀπὸ θείου τύπου ἢ ἀρχιεπισκόπου πρά-
ξις^{ο)} ἢ οἰονδήποτε δικαστηρίου στρατιωτικῆ στήσις

TITULUS I.

De Ecclesiis et monasteriis et venera-
bilibus domibus et rebus et iuribus
eorum.

I. Liceat cuique morienti, res suas sanctis Eccle- L. 1.
siis relinquere: voluntates enim eorum servandae sunt, C. I. 2.
quum iam aliud velle non possint.

II. Nemo in sancta Ecclesia mortuum sepeliat. L. 2. C. eod.

III. Nemo Sanctorum reliquias vendat aut emat. L. 3. C. eod.

IV. Ecclesias a muneribus, maxime sordidis, im- L. 5. 7. Cod.
munes esse oportet, praeterquam a refectione pontis eod. Nov.
et viis muniendis. Obnoxiae autem sint angariis et 131. cap. 5.
parangariis expeditionis tempore. Si vero quis ad- L. 11. C. 1.
versus haec facere ausus fuerit, praeter sacrilegii X. 48. L. 21.
crimen etiam perpetuo exilio subiicietur. C. XII. 51.

V. Qui in Illyrico de canonico quodam quaestio- L. 6.
nem proponunt, omnia ad Archiepiscopum Constan- C. I. 2.
tinopolis referre debent, qui eam cum conventu sa-
cerdotali sanctoque iudicio et ex lege divina dirimat.

VI. Neque Ecclesia, neque alius quis ab oneri- L. 11.
bus exercitus excusetur, ab angariis forte vel paran- C. eod.
gariis vel tali quodam onere.

VII. Qui instrumentum donationis confecit ad aed- L. 15.
ificandum oratorium vel xenodochium vel nosocomium, C. eod.
conveniatur tam ipse, quam heredes eius ab Episco-
pis et Oeconomis de promissis, secundum sententiam
eius administrandis.

VIII. Necessaria non sit apud acta insinuatio in L. 19.
donatione usque ad quingentos aureos facta Ecclesiae C. eod.
vel piae domui vel pauperibus vel civitati. In ma-
iore autem quantitate insinuatio fiat, nisi Imperatoris
sit donatio.

IX. Neque ex sacra forma, neque Archiepiscopi L. 20.
iussu vel cuiusque iudicii annonae militaris ad orato- C. eod.

α) Fabr. ἄλλοθεν, Cod. Coisl. ἄνωθεν, ut et Theod. qui totum caput habet. β) Eadem habet Theod. γ) Extat ap. Theod. d) ἀνανέωσιν Cod. Coisl. ἀνώσιν. Syn. ε) Cod. Coisl. παραγγαρείαις. Syn. ἀγγαρείαις καὶ παραγγαρείαις. f) Hactenus Theod. et Syn. hoc cap. habet. g) καὶ Cod. Coisl. deest apud Fabr. h) Sic Fabr. Cod. Coisl. τοῦτο. i) Sic Cod. Coisl. Κωνσταντ. deest apud Fabr. k) Syn. quae hoc caput totum exhibet, ἀγγαρίαις et postea παραγγαρίαις. l) Theod. qui totum caput habet, πράξις ἢ ὑπομνημάτων. m) Theod. εὐαγῆ. n) Fabr. et Theod. ita. Cod. Coisl. εὐαγῆ. o) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀρχικῆς προσητάξις.

εις ἐκκλησίους οἴκους ἢ κληρικούς ἢ μοναστήρια μεταγέσθω, ὡς ἔλλειπόντων δῆθεν τοῖς ἀριθμοῖς σωματείων ^{p)}).

L. 22. *ι*. Μὴ διαγραφέσθω ἡ ἐκκλησία ἢ εὐσεβῆς οἶκος
C. 1. 2. ἢ μοναστήριον ἐπὶ κέρδει ^{q)}).

L. 3.
C. 1. 12. *ια*. Μέχρι τῶν πρὸ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὄρων τὸ ἀσφαλές ἐχέτωσαν οἱ προσφρυγόντες, τοῖς ἐνδοτέροις λυτροῖς ^{r)} ἢ κήποις ἢ οἰκίμασιν ἢ αὐλαῖς ἢ στοαῖς χρώμενοι· καὶ κωλύεσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὑπνοῦν ἢ ἐσθίειν ^{s)}. ὅπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλίζετωσαν ^{t)}, ἀλλ' ἀποτιθέτωσαν ταῦτα παρὰ τοῖς ἐπισκόποις ^{u)}, ἢ πειθόμενοι πρῶτα ^{v)}, ἢ μετὰ ταῦτα ἐκβαλλόμενοι κατὰ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν δικαστῶν.

Nov. 17.
cap. 7. *ιβ*. ^{w)} Μήτ' ἀνδροφόνος, μήτε μοιχός, μήτε ὁ παρθένων ἀρπαξ κεχρήσθω ἀσυλία· ἡ γὰρ τῶν ὄρων ἀσφάλεια τοῖς ἀδικουμένοις, οὐ μὴν τοῖς ἀδικούσι παρέχεται.

L. 4.
C. 1. 12. *ιγ*. ^{x)} Μεθ' ὅπλων ὁ οἰκέτης προσφρυγῶν εὐθὺς ἐκβαλλέσθω· ἀντιστάμενος δὲ μετῴνοι βιαζέσθω δυνάμει· κἂν μαχόμενος τελευτήσῃ, ἀνεύθυνος ὁ ἐπελθὼν ἔστω ^{y)} δεσπότης.

L. 6.
C. eod. *ιδ*. Θεοπίζομεν, μὴ ἐξεῖναι ^{z)} τινι, τοὺς πρόσφρυγας ^{a)} οἷας δῆποτε τύχης ὄντας ἐκ τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐκτὸς ^{b)} ταύτης τῆς βασιλίδος πόλεως ἐξεῖναι ^{c)}. εἰ τινες δὲ τούτων τι μηχανήσασθαι ἢ ^{d)} ποιῆσαι τολμήσουσι, τῷ τῆς ἱεροσουλίας ἐγκλήματι ὑποβαλλέσθωσαν. ἀλλὰ μηδὲ ^{e)} τοῦτους οὕτως κατέχεσθαι ἐν ταῖς σεβασμίαις ἐκκλησίαις ἢ συσφίγγεσθαι, ἵνα αὐτόθεν ^{f)} ἢ τῶν τροφίμων πραγμάτων ἢ ἐνδυμάτων ἢ ἡσυχίας ἢ ὑπνου κωλύονται ^{g)}. εἰ μὲντοι οἱ πρόσφρυγες μὴ φαίνονται δημοσίως καὶ ἑαυτοὺς ἐν τοῖς ἱεροῖς τόποις παριστώσι, παρὰ τοῦ θεοφιλεστάτου οἰκονόμου εἴτε ἐκδίκου τῆς ἐκκλησίας ζητεῖσθωσαν συνέχεσθαι, καὶ φυλαττομένης τῆς τῶν νόμων ^{h)} εὐλαβείας τοῖς δικασταῖς, ὧν ὑπόκεινται ταῖς ἀποφάσεσιν, ὑπομνηστέσθωσαν ἀποκρίνεσθαι, οἷον ἐαυτῷ ἕκαστος συνίδοι συμφέρον· καὶ ἐν τῇ αὐτῇ δοκιμασίᾳ ἔσται, εἴτε διὰ ἑαυτοῦ, εἴτε δι' ἐντολέως ἀποκρίνεσθαι. καὶ εἰ τοῦτο ποιεῖν ἀπειθήσει ἢ ὑπέρθῃται, ὁ δικαστικὸς νόμος καὶ ἡ συνήθης τάξις φυλαττέσθω· καὶ εἰ μὲν πράγματα ἀκίνητα κέκτηται, μετὰ τὰ ἐξ ἔθους νενομιμμένα, ἢ τῶν πραγμάτων ἐκθεοῖς τῇ ἀποφάσει τοῦ κρίνοντος κατὰ ἀναλογίαν τοῦ χρεωστούμενου, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἀκινήτων κτημάτων εἴτε περιόδους, εἴτε πρᾶσις ἐκτελεσθῶ. ἐὰν δὲ πράγματα κινήτ' ἔχῃ, καὶ αὐτὰ ἐκτὸς τῶν ὄρων τῆς ἐκκλησίας κρύψῃ, τῇ ἀποφάσει τοῦ δικάζοντος τῇ τοῦ ἐκβιβαστοῦ σπουδῇ ἐκλιπούμενα, ὅπου δ' ἂν ὕγια φανῇ, ὑπὲρ τῆς εὐθείας ὁδοῦ καὶ τοῦ τρόπου τοῦ κεχρεωστημένου τοῖς δημοσίοις καὶ ἰδιωτικοῖς λόγοις ἀποκαθιστάσθωσαν. ἐὰν δὲ ἐντὸς τῶν ὄρων ἔχονται τῆς ἐκκλησίας ἢ παρὰ τινι τῶν κληρικῶν κρύπνεται, εἴτε ἐν ὑποθήκῃ ⁱ⁾ ὥσι, κρυπτόσθωσαν σπουδῇ καὶ προνοίᾳ τοῦ θεοφιλεστάτου οἰκονόμου, εἴτε τῇ τοῦ ἐκδίκου τῆς ἐκκλησίας ἐπιμελείᾳ, καὶ ἐκζητούμενα αὐτὰ τὰ τυχόντα κατὰ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν ἀνηκόντως προσερχθήτωσαν, ἵνα τὸ ἴσον τῆς

ria vel Clericos vel Monachos transferatur, quasi scilicet corporibus numero deficientibus.

X. Ecclesia vel pia domus vel monasterium immunes sint a lucrativorum descriptione.

XI. Usque ad terminos Ecclesiae ante forum publicum securitatem habeant, qui ad eam confugerunt, interioribus quoque balineis, vel hortulis, vel domibus, vel atriis, vel porticibus utentes: et prohibeantur, intra templum cubare vel edere. Armis vero se non muniant, sed apud Episcopos ea deponant, vel primum persuasi, vel posthac iussu Episcopi et iudicum eieci.

XII. Neque homicida, neque adulter, nec virginum raptor iure asyli utantur: terminorum enim securitas laesis, non laedentibus praestatur.

XIII. Servus, qui cum armis confugit, statim eiciatur: resistens autem maiore vi abripiatur: et si pugnans moriatur, impunitus esto dominus, qui cum adortus est.

XIV. Sancimus, ut nemini liceat, confugas, cuiuscunque conditionis sint, ex sacrosancta Ecclesia orthodoxae fidei extra hanc regiam urbem expellere. Si qui vero moliri aut facere quid eorum ausi fuerint, sacrilegii crimine teneantur. Sed neque ita hi in venerandis Ecclesiis detineantur vel constringantur, ut exinde cibo vel vestimentis vel quiete vel somno prohibeantur. Si tamen confugae publice non appareant et se in sacris locis offerant, ab Oeconoמו Dei amantissimo sive Ecclesiae defensore quaerantur, ut conveniant et servata legum reverentia iudicibus, quorum sententiis obnoxii sunt, admoneantur respondere, quale quisque sibi perspexerit convenire: et in arbitrio eiusdem erit, sive per se, sive per procuratorem respondere. Et si hoc facere recuset aut differat, iudicialis lex et ordo consuetus servetur: et si quidem res immobiles possidet, post ea, quae ex consuetudine praecedere solent, rerum descriptio, sententia iudicis ad modum debiti ex rebus immobilibus ad eum pertinentibus sive traditio, sive venditio celebretur. Sin autem res mobiles habeat, et has extra terminos Ecclesiae occultaverit, sententia iudicantis et executoris sollicitudine quaesitae, quocunque loco esse videantur, pro aequitatis tramite et modo debiti publicis privatisque rationibus restituantur. Si vero intra terminos Ecclesiae habeantur, vel apud quemquam clericorum abscondantur vel depositae sint, studio et providentia Deo amantissimi Oeconomi sive diligentia Defensoris Ecclesiae vindicentur et exquisitae ad sanctam Ecclesiam pervenientes adferantur, ut pari aequitatis ordine ex eiusdem bonis fisco vel creditoribus et quibuscunque iustis petitoribus ad modum debiti consulatur. Sin vero aliquo loco depositae dicantur, quaeri eas volumus tali cautione, ut non sola suspicione, apud quem absconditae esse di-

p) Sic Fabr. Cod. Coisl. σωματίων. Utrunque recte se habet. q) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐπιπέδη. r) Theod. λουτροῖς. s) Haec tenet Theod. hoc cap. 11. exhibet. t) Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀσφαλίζεσθωσαν. u) Cod. Coisl. τῶν ἐπισκόπων. v) Cod. Coisl. πρῶτον. w) Hoc cap. 12. in Cod. Coisl. prorsus deest. x) Habet hoc cap. 13. totum Theod. y) Cod. Coisl. ἔσται. Ita et Theod. z) Sic Cod. Coisl. in quo plenior haec lex extat, quam apud Fabr. Fabrot. ἐξεῖναι, uti et Theod. a) Theod. add. τῆς. b) Theod. ἐντός. c) Sic Fabr. Cod. Coisl. ἐξεῖναι. Theod. ἐξεῖναι. d) Theod. ἢ non habet. e) Theod. μὴ et postea οὕτω. f) Theod. αὐτόθεν. g) Fabr. κωλύονται. Cod. Coisl. κωλύεσθαι, uti et Theod., qui haec tenet. h) Videtur legendum νόμων, nam textus latinus habet: servata locis reverentia. i) Sic Cod. Coisl. legendum ὑποθήκη.

εὐθείας τάξεως ἐκ τῶν αὐτοῦ ὑπαρχόντων τῷ δημοσίῳ ἢ τοῖς δανεισταῖς καὶ οἷστι δίκαιοις ἀπαιτηταῖς κατὰ ἀναλογία τῷ χειρωσθημένῳ παραμυθίαν^κ). ἔαν δὲ πῶν ἐναποτεθειμένα λέγονται, ἐκζητεῖσθαι βουλόμεθα κατὰ τὴν τοιαύτην ἀσφάλειαν, ὅπως μὴ μόνῃ ἢ ὑπόκληψις, παρ' ᾧτιν λέγονται κεκρύφθαι, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἰδίας συνειδήσεως τὸ ἱκανὸν ποιήσοι, ὅστις ἀδεντία τοῦ Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου κελυσθῆ περὶ ταῦτα προστήναι. Ἄπερ δὲ περὶ τῶν πρωτοτύπων προσώπων ἐνομοθετήσαμεν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐγγυητῶν ἢ τῶν μανδατόρων καὶ πρὸς τῶν ἀνηκόντων αὐτοῖς πραγμάτων καὶ ἐκ τῶν οἰκείων καὶ κοινωνῶν αὐτῶν καὶ τῶν ὅλως μετεχόντων καὶ ἐν τοῖς πράγμασι ἐνεχομένων προσώπων τὰ αὐτὰ προστάττομεν φυλάττεσθαι· δηλαδὴ γὰρ καὶ οὗτοι ἔαν μετὰ τῶν πρωτοτύπων χειρωσῶν ἐντὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὅρων προσφύγῳσι· ἵνα καὶ ἐκ τῶν τούτοις ὑπαρχόντων τὰ δημόσια χρέα καὶ τὰ ἰδιωτικά ἀπαιτηθῶσι καὶ δι' αὐτῶν, ὅπου δ' ἂν ἐναποτεθειμένα ᾧσι τὰ πράγματα, προέλθῃ καὶ ἐπ' αὐτοῖς ἢ ἐκλήσεις. καὶ ταῦτα μὲν περὶ εὐγενῶν καὶ ἐλευθέρων προσώπων^λ). ἔαν δὲ δοῦλος, ἢ γεωργός, ἢ ἐναπόγραφος οἰκέτης, ἢ ἀπελεύθερος, ἢ τοιοῦτον τι πρόσωπον οἰκέϊον, ἢ ὑπέζυσιον ἢ ὑποτεταγμένον, ἢ ἀποσυλήσας τινὰ τῶν πραγμάτων τοῦ δεσπότη, ἢ διαφθείρας ἢ ἀφ' ἑαυτοῦ μόνον ἀποδράσας πρὸς τοὺς ἀγίους τόπους προσπελάσῃ, εὐθὺς παρὰ τῶν Θεοσεβεστάτων οἰκονόμων εἴτε τῶν ἐκδικῶν, ἢ ἴνα πρῶτον τοῦτο γινῶναι δυνηθῶσι, δι' αὐτῶν δηλονότι^μ), πρὸς οὓς ἀνήκουσιν, αὐτῶν ἐκείνων παρόντων, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παιδείαν καὶ^ν) εὐθύτητα, ἢ ἐκδικήσει ἀρμοδίῳ^ο), ἢ μεστία φιλανθρωποτάτη προελθούσῃ τῇ τῆς συγχωρήσεως γνώμῃ^π) καὶ τῇ τοῦ ὅρου βοηθεῖα ἀμεριμνήσαντες^ρ) εἰς τὸν τόπον τὸν ὀρισμένον^ς) καὶ οἰκέϊον ὑποστρεφέτωσαν^ς), καὶ τὰ πράγματα, ἄπερ μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀποκαθιστάτωσαν^ς). ἐπὶ πολὺ γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔνδον οὐχ ἀρμόζει διατρέβειν, ἵνα μὴ τοῖς πάτρῳσι καὶ τοῖς δεσπότης διὰ τὴν αὐτῶν ἀπουσίαν αἰ δίκαιαι ὑπηρεσίαι ἀπαρηθῶσι καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ ἀλασιτελὲς τῆς ἐκκλησίας τοῖς τῶν δεομένων καὶ πτωχῶν τραφῶσι ἀνυλώμασιν. Μεταξὺ δὲ τούτων τοῖς Θεοσεβεστάτοις οἰκονόμοις εἴτε τοῖς ἐκδικῶσι τῆς ἐκκλησίας φροντίδα καὶ σπουδὴν προσήκει ἔχειν, ὅπως ἐκάστου τῶν ἔνδον τῆς ἐκκλησίας προσφενγόντων τὰ ὄνόματα καὶ τὰς αἰτίας ἀνυπερθέτως ἐκζητῶσιν· ἔπειτα δὲ οἱ ἄρχοντες ἢ ἐκείνοι, πρὸς οὓς τὰ πράγματα καὶ τὰ πρόσωπα ἀνήκουσι, ταῦτα μανθάνοντες τῇ ἐπιτηδείῳ εὐθύτητι ἐπιμελέστερον ἐπ' αὐτοῖς τὰ ἀρμόζοντα διατυπύτωσαν.

ιε'. Μηδεὶς ταραχὰς εἰς εὐκτηρίους οἴκους ἐκβοῶν ποιέτω, ἀλλὰ τοῖς ἀρχουσι προσίτω ἢ διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῷ βασιλεῖ· τὴν σφοδροτάτην ἐννοῶν τιμωρίαν ὃ τὸν παρόντα νόμον παραβαίνων.

ις'. Ὅσαῖς εἰς ἔθους κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτὰς ἐν τῇ ἀγιοτάτῃ μεγάλῃ Κωνσταντινουπόλει^α) ἐκκλησία ἢ ἐν ἄλλαις ἐκκλησίαις προῖεμεν, ἐπιτρέπομεν τῷ ἐνδοξοτάτῳ ἡμῶν κοιαίστῳ, τὰς αἰτήσεις τῶν δεομένων δέχεσθαι τε καὶ ἡμῶν φέρειν. ὃ δὲ ταραχὰς καὶ ἐκβοήσεις χρώμενος κατὰ τὸν τῶν ἐορτῶν καιρὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἢ καὶ ἐν ἄλλαις μεγάλαις ἐκκλησίαις, ἐκπεσεῖται

cantur, sed etiam ex sua conscientia satisfaciat, qui auctoritate Dei amantissimi Episcopi de his praesto esse iussus sit. Quae autem de principalibus personis sancivimus, eadem et in fideiussoribus vel mandatoribus et rebus ad eos pertinentibus et in familiarium et sociorum eorum et omnino participum et in causis obnoxiorum personis praecipimus observari: scilicet si hi quoque cum principalibus debitoribus intra terminos ecclesiasticos confugerint: ut ex eorum quoque bonis publica et privata debita exigantur et per eos rerum, ubicunque depositae fuerint, procedat quoque inquisitio. Et haec quidem de ingenuis liberisque personis. Sin autem servus, vel colonus, vel adscriptitius familiaris vel libertus, vel huiusmodi aliqua persona domestica vel sub potestate constituta, vel subiecta, vel res quasdam domini abstulerit, vel corruerit, vel sua sponte aufugiens, sacris locis appropinquaverit, statim a religiosissimis Oeconomis seu Defensoribus, ubi primum hoc scire potuerint, per eos videlicet, ad quos pertinent, illis ipsis praesentibus, pro ecclesiastica disciplina et aequitate, aut ultione competente aut intercessione humanissima procedente remissionis voluntate et sacramenti auxilio securi, ad locum statutum et proprium revertantur, et res, quas secum habent, restituant. Diu enim eos in Ecclesia non convenit morari, ne patronis et dominis per ipsorum absentiam obsequia iusta denegentur, et ipsi in damnum Ecclesiae egentium et pauperum alantur expensis. Inter haec autem religiosissimus Oeconomus sive Ecclesiae Defensores curam et sollicitudinem habere decet, ut cuiusque eorum, qui in Ecclesiam confugiunt, nomina et causas sine frustratione inquirent: deinde autem magistratus vel illi, ad quos res et personae pertinent, haec cognoscentes aequitate conveniente diligentius de iis, quae convenient, statuunt.

XV. Nemo tumultus in oratorii domibus exelamans excitet, sed magistratus adeat vel per Archiepiscopum Imperatorem: et sciat, qui hanc legem violat, acerbissimam poenam sibi imminere. L. 5. et 7. C. 1. 12.

XVI. Quoties ex more magnis diebus festis in sanctissima magna Ecclesia Constantinopolis vel in aliis Ecclesiis procedimus, gloriosissimo Quaestori nostro permittimus, ut postulationes supplicantium accipiat et ad nos deferat. Qui vero feriarum tempore tumultibus et clamoribus in magna Ecclesia vel etiam in aliis Ecclesiis utitur, causa continuo cadet, licet L. 8. C. cod.

κ) Etiam hic locus corruptus est. Legerem ἵνα — παραμυθία γένηται. λ) Quae προσώπων sequuntur, etiam Fabr. habet et Theod. ommissis iis, quae praecedunt. μ) Sic Fabr. Cod. Coisl. δηλον ὅτι. ν) καὶ apud Theod. deest. ο) Cod. Coisl. ἀρμοδίε, uti et Theod. π) Theod. συγγνώμη. ρ) Cod. Coisl. ἀμεριμνήσαντας. ρ) Theod. εἰς τὸν ὀρισμένον τόπον. ς) Theod. ὑποστρεφέτωσαν. ζ) Sic finit Fabr. et Theod. qui habet ἀποκαθιστάτωσαν. Reliqua sunt e Cod. Coisl. η) Κωνσταντινουπόλει Cod. Coisl. deest ap. Fabr.

μὲν εὐθέως τοῦ πράγματος, κἄν εἴλογον ἔχειν τι δόξειεν. ἐκβληθήσεται δὲ παρὰ τοῦ ἐπάροχον καὶ τιμωρίας υποβληθήσεται. δυνατὸν δὲ πρόσωπον δεδιώς διὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν προσίτω ἢ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὧν).

TITULOS B'.

Περὶ ἐκποιήσεως καὶ ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.

Nov. 120. cap. 1. α'. Θεσιζόμεν^{w)}, μηδεμίαν ἄδειαν ἔχειν τοὺς διοικοῦντας τὰ πράγματα τῆς κατὰ τὴν βασιλίδι πόλιν ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ ὄρφανοτροφείου, ἢ ξηνοδοχείου, ἢ πτωχοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου εὐαγοῦς οἴκου ἐν τῇ βασιλίδι πόλει ἢτοι τῇ ταύτης ἐνορίας τυγχάνοντος, ἐξηρημένων μόνων τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων, πιρῶσαι, ἢ δωρεῖσθαι, ἢ ἀνταλλάττειν, ἢ ἐπὶ ἀντιδώρῳ δίδόναι, ἢ οἰφθήποτε ἄλλῳ τρόπῳ ἐκποιεῖν πρῶγμα ἀκίνητον, ἢ πολιτικὴν σίτησιν, ἢ γεωργικὸν ἀνδράποδον, εἰ μὴ πρὸς βασιλικὸν οἶκον ἢ ἀνταλλαγὴ γένηται^{x)} μόνῃ^{y)}. ἀλλ' οὐδὲ παροικικῶν δικαίῳ^{z)} δίδοσθαι τι συγχωροῦμεν. τὰς δὲ ἐμφυτεύσεις παρὰ^{a)} τῆς εἰρημένης ἀγιωτάτης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως καὶ τῶν μνημιονενθέντων εὐαγῶν οἴκων γίνεσθαι κελεύομεν ἐπὶ τε τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τοῦ λαμβάνοντος καὶ ἄλλων δύο ἐφεξῆς κληρονόμων^{b)} ἐκτῆς μοίρας τοῦ ἕφεστῶτος κανόνος συγχωροῦμενον τῷ τὴν ἐμφύτευσιν κομιζομένῳ^{c)}. περὶ τῶν διαφερόντων προαστείων τῇ αὐτῇ ἀγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εἰρημένοις εὐαγῶν οἴκοις τοῖς ἐπὶ τῆς βασιλίδος πόλεως ἢ τῆς αὐτῆς παροικίδος οὖσιν κελεύομεν, εἰ μὲν τὰ τοιαῦτα προαστεῖα πρόσωπον ἔχει, ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῷ κανόνι παρὰ τῶν διοικούντων τοὺς αὐτοὺς εὐαγῶν τόπους^{d)} ἐμφύτευσιν, ταῦτα κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, τῷ λαμβάνοντι καὶ ἄλλαις δύο διαδοχαῖς δίδοσθαι καὶ μηδένα παντελῶς κωφισμὸν, ἀλλὰ καὶ προσθήκην γίνεσθαι. εἰ δὲ μὴ ἔχει ταῦτα πρόσωπον, ἄδειαν παρέχομεν τοῖς διοικηταῖς τῶν εὐαγῶν τόπων, ἐπὶ τινὶ ποσότητι ταῦτα, ὡς προείρηται, εἰς ἐμφύτευσιν δίδόναι. εἰ δὲ συμβαίῃ οἰονδήποτε πρῶγμα ἐκ τινος τῶν εἰρημένων εὐαγῶν τόπων^{e)} ἐμφυτευτικῶν δικαίῳ δίδομενον, ἢ εἰς βασιλικὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸ θεῖον ἡμῶν ταμεῖον, ἢ εἰς πόλιν τινά, ἢ εἰς ἄλλον τινὰ εὐαγῆ οἶκον περιελθεῖν, ἄδειαν παρέχομεν τοῖς διοικηταῖς τῶν εὐαγῶν τόπων, ἀφ' ὧν ἐξ ἀρχῆς ἢ ἐμφύτευσις γέγονεν, ἢνῖκα περιέλθῃ εἰς ἓν τῶν εἰρημένων προσώπων ἢ τοιαύτη ἐμφύτευσις, φανεροῦν τὴν ἐαυτῶν γνώμην εἰς διαίτας καὶ ἢ παρ' ἐκείνοις καταλιμπάνειν τὸ αὐτὸ πρῶγμα, εἰς οὗς περιήλθεν, καὶ τὴν ἐνιαυσίαν πρόσωπον τὴν τῷ ὑκτῶ περιεχομένην κομιζεσθαι ἢ τοῦτο ἀναλαμβάνειν τῆς ἐμφυτεύσεως λυόμενης, ἔπειτα τοῦτο λυοτελές αὐτοῖς εἶναι νομίσαιεν. εἰ δὲ ἔ) τινὲς εἰσι τόποι ἢ τῇ αὐτῇ ἀγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἢ τινὶ τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἴκων προσήκοντες, ἐν οἷς παλαιαὶ οἰκῆσεις τυγχάνουσαι κατηρέχθησαν

bonam rationem habere videatur. Eicietur autem a Praefecto et poenis subiicietur. Qui vero potentem personam timet, per Archiepiscopum vel Ecclesiae Defensores nos adeat.

TITULUS II.

De alienatione et emphyteusi rerum ecclesiasticarum.

I. Sancimus, ut illis, qui res sanctissimae magnae Ecclesiae in hac regia urbe, vel Orphanotropei, vel Xenodochei, vel Ptochotrophei, vel Nosocomii, vel alterius venerabilis domus in regia urbe vel intra fines eius sitae, exceptis solis venerabilibus monasteriis, administrant, non liceat vendere vel donare vel permutare, vel in remunerationem dare, vel alio quocunque modo alienare rem immobilem, vel annonam civilem, vel mancipium rusticum, nisi cum regia solum domo permutatio fiat: sed nec iure coloniario aliquid dari permittimus. Emphyteuses autem a dicta sanctissima Ecclesia regiae urbis et memoratis sacris domibus constitui iubemus, tam in persona eius, qui accipit, quam in aliis duobus deinceps heredibus: ita ut non plus, quam sexta pars canonis constituti ei, qui emphyteusin accipit, remittatur. De suburbanis, quae ad eandem sanctissimam magnam Ecclesiam dictasque sacras domos in regia hac urbe vel vicinitate eius constitutas pertinent, praecipimus, si quidem haec suburbana reditum habeant, ut sub integro canone ab administratoribus sacrorum illorum locorum dicto modo, in emphyteusin accipienti reliquisque duobus successoribus dentur, et nulla prorsus remissio, sed potius additamentum fiat. Sin autem suburbana illa nullum reditum habeant, potestatem damus administratoribus sacrorum locorum, ea sub certa quantitate, ut praedictum est, in emphyteusin dandi. Si contingat, quamcunque rem ab aliquo dictorum venerabilium locorum emphyteutico iure datam, vel ad regiam domum, vel ad sacrum nostrum aerarium, vel ad urbem quandam, vel ad aliam quandam venerabilem domum pervenire; potestatem concedimus administratoribus sacrorum locorum, a quibus ab initio emphyteusis constituta est, quando ad unam ex dictis emphyteusis talis emphyteusis pervenit, voluntatem suam intra biennium declarandi et aut rem ipsam apud eos, ad quos pervenit, relinquendi et reditum annuum pacto comprehensum accipiendi, aut emphyteusi soluta rem recipiendi, si hoc utile illis esse putaverint. Si quaedam loca sunt, quae vel ad ipsam sanctissimam magnam Ecclesiam, vel ad quandam ex dictis venerabilibus domibus pertinent, in quibus antiqua aedificia collapsa sunt, et ex quibus nullus reditus venit, dictae autem venerabiles domus, ad quas loca perti-

e) Schol. quod Fabr. in fine huius tituli reposuit, omittendum censui. Est nil nisi L. 6. §. 5. C. I. 12. cuius textum graecum e Cod. Coisl. supra exhibuimus. w) Theod. habet brevem huius cap. epitomen. Eo auctore hoc caput 1. Nov. 120. in Basil. est cap. 1. 2. 3. 4. 5. hui. tit. et libri Basilicorum. Syn. habet hoc caput usque ad verba τῷ τὴν ἐμφύτευσιν κομιζομένῳ. x) Syn. γένουτο. y) Sic et Syn. Leuncl. ad marg. μόνων. Quod probandum est. z) Syn. male δικαίον. a) Syn. περί. Leuncl. ad marg. παρὰ. b) Syn. addit τῆς. c) Haec Syn. d) Add. εἰς graecus huius Novellae textus, et necessario addendum est. f) Cod. Coisl. τρόπων, quod manifesto falsum. g) His rursus incipit Syn. et hoc caput usque ad finem exhibet, num. 4. praefixo.

καὶ ἐξ ὧν οὐδεμία παρέχεται πρόσοδος, οἱ δὲ μνημονευθέντες εὐαγεῖς οἴκοι, οἷς διαφέρουσιν οἱ τόποι, τοὺς ἀνοικοδομησοὺς μὴ δύνανται, ἄδειαν δίδομεν τοῖς τοῦτοις διοικηταῖς ^{h)}, τῆς ἐμφυτεύσεως διηρηκεῖ δικαίω ἐκδιδόναι τοὺς αὐτοὺς τόπους· οὕτω μέντοιγε, ὥστε τὴν ἐμφύτευσιν ἢ ἐπὶ τρίτῃ μορᾷ τῶν στεγνομοίων, ἅτινα ἐκ τῶν οἰκημάτων ἐπι ἐστώτων συνήγητο, ἐκ προσομιῶν τοῦ χρόνου τοῦ ἐμφυτεύματος προῖέναι· ἢ εἴπερ ⁱ⁾ ἐμφυτευτῆς βουλευθεῖ μᾶλλον ἐπὶ τούτῳ τῷ ^{k)} ὄρω λαβεῖν τοὺς τόπους, ὥστε πρότερον οἰκοδομησαί ^{l)}, ἢ ἐκ τῶν προσγινόμενων ἐκεῖσε κατὰ διατίμησιν στεγνομοίων τὸ ἥμισυ μέρος δίδοναι τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ, ἐξ οὗ τοὺς αὐτοὺς τόπους λαμβάνει, καὶ τοῦτο γενέσθαι συγχωροῦμεν, κεχοῆσθαι δὲ ^{m)} τὸν τοιοῦτον ἐμφυτευτὴν καὶ ταῖς ἐκεῖσε ⁿ⁾ εὐρισκομέναις ἐκ τῶν κατενεχθέντων οἰκημάτων ὕλαις.

β'. Εἰ ^{o)} δὲ βουλευθεῖ οἰονδήποτε πρᾶγμα ἀκίνητον ὀνόματι χρήσεως λαμβάνειν παρὰ τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως ἢ ἐνὸς τῶν μνημονευθέντων εὐαγῶν οἰκῶν, μὴ ἄλλως τοῦτο λαμβανέτω, εἰ μὴ ἔτερον εὐθὺς πρᾶγμα δεσποτείας δικαίῳ παράσχη τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ, ἐξ οὗ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα λαμβάνει, τοσαύτην ἔχον πρόσοδον, ὅποσον ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὅπερ αὐτῷ δίδεται, καὶ μὴ πλείοσι δημοσίοις τελέσασαι βεβωρημένον, ὥστε μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν ἢ καὶ μετὰ τὸν χρόνον, ἐφ' ὃν ἡ δόσις τῆς χρήσεως συνήρесе, μὴ ὑπερβαίνοντα δηλαδὴ τὴν τοῦ λαμβάνοντος ζώην, ἐκότερον πρᾶγμα ἐπ' ἀκεραίῳ καὶ κατὰ δεσποτείαν καὶ κατὰ χρήσιν εἰς τὸν αὐτὸν εὐαγῆ οἶκον περιελθεῖν.

γ'. ^{p)} Τὰς μισθώσεις δὲ παρὰ τῶν αὐτῶν εὐαγῶν οἰκῶν γίνεσθαι συγχωροῦμεν, εἰς ὅσους ^{q)} ἂν τοῖς συναλλάττουσιν ἐνιαυτοὺς συναρέσει, μὴ ὑπερβαίνοντας ^{r)} δηλαδὴ τὸν τριακονταετῆ χρόνον.

δ'. Εἰ δὲ ^{s)} συμβαίῃ τινὰ τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἰκῶν ὀνόματι δημοσίων συντελειῶν ἢ ἄλλης οἰασοῦν συμβαινούσης ἀνάγκης τῷ εὐαγεῖ οἴκῳ χρημάτων δεηθῆναι, ἐξεῖναι τοῖς τούτου διοικηταῖς, ἀκίνητον πρᾶγμα ὑποτίθεσθαι καὶ δοῦναι εἰς ἰδικὸν ἐνέχρον, ἵνα ὁ δανειστὴς νέμηται τὸ αὐτὸ πρᾶγμα καὶ τοὺς τούτου καρποὺς ἀναλέγηται καὶ λογίζηται ^{t)} ἐαντὶ τὰ μὲν εἰς αὐτὰ δανεισθέντα χρηματα, τὰ δὲ εἰς τόκους μὴ πλείους τοῦ τετάρτου μέρους τῆς ἑκατοστῆς, εἰ δὲ καταβάλωσι τὸ χρέος οἱ προεστῶτες τοῦ αὐτοῦ εὐαγοῦς οἴκου, ἢ ἐκ τῶν καρῶν πληρωθῆ ὁ δανειστὴς, ἐπανέλθη ^{u)} πάλιν τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τὸν εὐαγῆ οἶκον, ἐξ οὗ καὶ δέδοται.

ε'. Τὰς ^{v)} δὲ ἐμφυτεύσεις καὶ ὑποθήκας καὶ τὰς ὑπὲρ πενταετίαν μισθώσεις βουλόμεθα γίνεσθαι παρὰ μὲν τῆς ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως γνώμη καὶ συναίνεσι τοῦ μακαριωτάτου ταύτης ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου, ὁμνύτων παρόντος αὐτοῦ τῶν τε θεοφιλεστάτων οἰκονόμων καὶ τῶν χαρτουλαρίων τῆς αὐτῆς ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, ὡς οὐ πρὸς περιγραφὴν τῶν ταύτης δικαίων τὸ συνάλλαγμα γίνηται· ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις εὐαγεῖσι οἴκοις εἰ μὲν εἴσι χαρτουλάριοι, αὐτοὺς τὸν ἴσον τρόπον ὁμνύναι, παρόντος τοῦ προεστῶτος τοῦ εὐαγοῦς οἴκου· εἰ δὲ μὴ εἴσι

us usufructus nomine a sanctissima magna Ecclesia regiae urbis, vel una ex dictis sacris domibus accipere, non aliter eam accipiat, quam si statim aliam rem sacrae domui, a qua eam rem accipit, domini iure praestet, eundem reditum habentem, quem res habet, quae illi datur, nec pluribus publicis tributis onerata: ut post mortem eius vel etiam post tempus, in quod usumfructum dari placuit, vitam scilicet accipientis non excedens, utraque res in solidum et quoad proprietatem et quoad usumfructum ad eandem sacram domum perveniat.

II. Si quis voluerit quaeunque rem immobilem *Nov. 120. cap. 2.*

us usufructus nomine a sanctissima magna Ecclesia regiae urbis, vel una ex dictis sacris domibus accipere, non aliter eam accipiat, quam si statim aliam rem sacrae domui, a qua eam rem accipit, domini iure praestet, eundem reditum habentem, quem res habet, quae illi datur, nec pluribus publicis tributis onerata: ut post mortem eius vel etiam post tempus, in quod usumfructum dari placuit, vitam scilicet accipientis non excedens, utraque res in solidum et quoad proprietatem et quoad usumfructum ad eandem sacram domum perveniat.

III. Locationes vero ab ipsis venerabilibus domibus fieri permittimus, in tot annos, quot contrahentibus placuerit, si scilicet tempus tricennale non excedant. *Nov. 120. cap. 3.*

III. Locationes vero ab ipsis venerabilibus domibus fieri permittimus, in tot annos, quot contrahentibus placuerit, si scilicet tempus tricennale non excedant.

IV. Si contingat, ut quaedam ex dictis venerabilibus domibus fiscalium tributorum vel alius cuiuscunque necessitatis venerabili domui incidentis nomine pecunia indigeat, liceat administratoribus eius, rem immobilem obligare et speciali pignori dare, ut redditor rem ipsam possideat et fructus eius colligat, sibi que partim in ipsam pecuniam creditam, partim in usuras, quarta parte centesimae non maiores imputet. Si debitum solvant, qui venerabili illi domui praesunt, vel ex fructibus creditori satisfiat, res ad venerabilem domum, a qua data est, rursus redeat. *Nov. 120. cap. 4.*

IV. Si contingat, ut quaedam ex dictis venerabilibus domibus fiscalium tributorum vel alius cuiuscunque necessitatis venerabili domui incidentis nomine pecunia indigeat, liceat administratoribus eius, rem immobilem obligare et speciali pignori dare, ut redditor rem ipsam possideat et fructus eius colligat, sibi que partim in ipsam pecuniam creditam, partim in usuras, quarta parte centesimae non maiores imputet. Si debitum solvant, qui venerabili illi domui praesunt, vel ex fructibus creditori satisfiat, res ad venerabilem domum, a qua data est, rursus redeat.

V. Emphyteuses vero et hypothecas et locationes ultra quinquennium, a sanctissima quidem magna Ecclesia regiae urbis, voluntate et consensu beatissimi illius Archiepiscopi et Patriarchae celebrari volumus, iurantibus praesente eo Dei amantissimis Oeconomis et Chartulariis eiusdem sanctissimae magnae Ecclesiae, contractum non ad circumscriptionem iurium eius factum esse. In reliquis vero sacris domibus, siquidem Chartularii sint, ipsi eodem modo iurent, praesente eo, qui venerabili domui praestet: si vero Chartularii non sint, ipsi, qui venerabilibus domibus praesunt,

V. Emphyteuses vero et hypothecas et locationes ultra quinquennium, a sanctissima quidem magna Ecclesia regiae urbis, voluntate et consensu beatissimi illius Archiepiscopi et Patriarchae celebrari volumus, iurantibus praesente eo Dei amantissimis Oeconomis et Chartulariis eiusdem sanctissimae magnae Ecclesiae, contractum non ad circumscriptionem iurium eius factum esse. In reliquis vero sacris domibus, siquidem Chartularii sint, ipsi eodem modo iurent, praesente eo, qui venerabili domui praestet: si vero Chartularii non sint, ipsi, qui venerabilibus domibus praesunt,

h) Syn. add. τῷ. i) Syn. addit ὁ. k) τῷ deest in Syn. l) Syn. ἀνοικοδομησαί. m) Syn. add. καί. n) Syn. ἐκεῖθεν. o) Epitome huius cap. apud Theod. extat, quod eo auctore est cap. 5. them. 2. huius tit. et libri Basilicorum. p) Hoc caput auctore Theod. qui brevem eius habet epitomen, est ultima pars cap. 5. hui. tit. et libr. Basilicorum. Et Synopsis habet. q) Syn. οὗς. r) Syn. ὑπερβαίνοντας. s) Theod. huius capit. quod est apud eum G. h. t. brevem habet epitomen. t) Sic reposui pro λογίζεται, quod habet Cod. Coisl. u) Cod. Coisl. sic. Fabrot. cap. 8. hui. tit. fin. ἐπανελεθῆν. v) Auctore Theod. qui brevem habet epitomen, est cap. 7. hui. tit.

χαρτουλάριοι, αὐτοὺς τοὺς προεστῶτας τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων, τὸ συνάλλαγμα ποιῆσθαι, ἐγγραφομένους μεθ' ὄρον τοῖς τοιοῦτοις συμβολαίοις, ὡς οὐ πρὸς βλάβην ἢ περιγραφὴν τοῦ εὐαγοῦς οἴκου γίνεται τὸ συνάλλαγμα. Τοῖς δὲ οἰκονόμοις καὶ ὀφθαλμοτρόφοις καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἰκῶν διοικηταῖς, εἴγε μὴν καὶ τοῖς πάντων χαρτουλαρίοις καὶ τοῖς τούτων γονεῦσιν τε καὶ παισὶν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ γένος αὐτοῖς ἢ ἐκ γαμικοῦ δικαίου συναπτομένοις ἀπαγορευόμεν ἐμφυτεύσεις τε καὶ μισθώσεις ἢ γονὴν ὑποθήκας πραγματίων τοῖς αὐτοῖς εὐαγέσιν οἰκοῖς προσηκόντων δι' ἑαυτῶν ἢ διὰ παρενθέτου προσώπου λαμβάνειν· γνωσκόντων αὐτῶν, ὡς, εἰ τοιοῦτόν τι γενήσεται, καὶ τοῦτο ἀνίσχυρον ἔσται, καὶ πᾶσαν τὴν περιουσίαν αὐτῶν, τῶν τε λαμβάνοντων καὶ τῶν ἰκονόμων καὶ χαρτουλαρίων καὶ διοικητῶν, οἷς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον συνάπτονται, εἰς τὸν εὐαγῆ οἶκον, ἕξ οὐ τὸ πρᾶγμα λαμβάνουσι, μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν περιελθεῖν κελεύομεν.

Nov. 120.
cap. 6.

ζ'. Καὶ ^{w)} ταῦτα μὲν ἐπὶ τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἰκῶν τῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει καὶ τῆς αὐτῆς περιοικίδι τυγχάνοντων διετυπώσαμεν. ἐπὶ δὲ ταῖς ἄλλαις ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις καὶ μοναστηρίοις καὶ ξενώσι καὶ νοσοκομείοις καὶ λοιποῖς εὐαγέσιν οἰκοῖς τοῖς ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐπαρχίαις τῆς ἡμετέρας πολιτείας κειμένοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μοναστηρίοις ἐν τῇ βασιλίδι πόλει καὶ τῇ αὐτῆς περιοικίδι τυγχάνουσιν ἀκολούθως διορῆσαι ^{x)} συνειδομεν. ἴδιαν τοίνυν διδόμεν τοῖς εἰρημένοις εὐαγέσιν οἰκοῖς, μὴ μόνον πρόσκαιρον ^{y)} ἐμφυτεύσειν ποιῆσθαι τῶν ἀκινήτων πραγματίων τῶν αὐτοῖς προσηκόντων, ἀλλὰ καὶ διηρκεῖς ταῦτα ἐμφυτευτικῶ δικαίῳ τοῖς βουλομένοις διδόναι. καὶ εἰ μὲν ἁγιώταται ὧσιν ἐκκλησίαι ἢ ^{z)} εὐαγέεις οἰκοί, ὧν τὴν διοίκησιν ὁ κατὰ τόπον ὀσιώτατος ἐπίσκοπος ἢ δι' ἑαυτοῦ ἢ διὰ τοῦ εὐαγοῦς ^{a)} κλήρον ποιεῖται, κατὰ γνώμην αὐτοῦ καὶ συναινέσειν γίνεσθαι τὸ τοιοῦτο συνάλλαγμα, ὁμνόντων παρόντος αὐτοῦ οἰκονόμων καὶ διοικητῶν καὶ χαρτουλαρίων τοῦ αὐτοῦ εὐαγοῦς οἴκου, ὡς ἐκ ταύτης τῆς ἐμφυτεύσεως οὐδεμία ζημία τῷ αὐτῷ εὐαγῆ οἴκῳ ἐπάγεται. εἰ δὲ πτωχεῖα ἢ ξενῶνες ἢ νοσοκομεία ἢ ἕτεροι εὐαγέεις οἰκοὶ εἰσὶν ἴδιαν διοίκησιν ἔχοντες, εἰ μὲν ἁγίους ἐκτελήσους οἴκους εἶναι συμβαίη, κατὰ γνώμην τοῦ πλείονος μέρους τῶν ἐκείσε λειτουργούντων κληρικῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ οἰκονόμου· εἰ δὲ ξενῶν ἢ πτωχεῖον ἢ νοσοκομείον ἢ ἕτερος εὐαγῆς οἶκος ^{b)}, τὸν προεστῶτα τούτων τὸ συνάλλαγμα ποιῆσθαι, ὁμνόντων τῶν διοικητῶν τῶν ^{c)} αὐτῶν εὐαγῶν οἰκῶν παρουσίᾳ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου, πρὸ οὗ προβάλλονται ἢ χειροτονοῦνται, ὡς οὐδὲν πρὸς βλάβην ἢ περιγραφὴν τῶν αὐτῶν εὐαγῶν οἰκῶν ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ συναλλάγματι γίνεται ^{d)}. ἐπὶ δὲ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν μετὰ τοῦ πλείονος μέρους τῶν ἐκείσε λειτουργούντων μοναχῶν τὸ συνάλλαγμα ποιῆσθαι. καὶ ἐπὶ τῶν εἰρημένων δὲ πάντων κελεύομεν ἐγγράφεσθαι τῷ συμβολαίῳ μεθ' ὄρον, ὡς οὐ πρὸς βλάβην ἢ περιγραφὴν τῶν αὐτῶν εὐαγῶν οἰκῶν τὸ πρᾶγμα πράττεται. καὶ ταύτης δὲ τῆς παραφυλακῆς οὕτω προϊούσης κοιφισμὸν μὴ πλείονα γίνεσθαι τοῦ ἕκτου μέρους τῆς προσόδου, ἣν ἔχει τὸ εἰς ἐμφυτεύσειν διδόμενον πρᾶγμα. ὅσα δὲ περὶ τῶν

propositis sacris Evangeliiis, contractus faciant, et iureiurando praestito eiusmodi instrumentis inscribant, non in fraudem vel circumscriptionem venerabilis domus contractum celebrari. Oeconomus vero et orphanotrophos et reliquarum sacrarum domuum administrator, et insuper omnium Chartularios, eorumque parentes et liberos, reliquosque genere vel affinitatis iure illis iunctos prohibemus, quominus emphyteuses et locationes seu hypothecas rerum ad ipsas venerabiles domos pertinentium per se vel per personam interpositam accipiant: sciantque illi, si tale quid fiat, et hoc irritum fore, et omnem substantiam tum eorum, qui accipiunt, tum etiam Oeconomorum et Chartulariorum, et administratorum, quibus dicto modo coniunguntur, ad venerabilem domum, a qua rem accipiunt, post mortem eorum pervenire nos inbere.

VI. Et haec quidem de sanctissima magna Ecclesia dictisque venerabilibus domibus, quae in regia urbe vel in vicinitate eius sunt, disposuimus. In reliquis vero sanctissimis Ecclesiis et Monasteriis et Xenodocheis et Nosocomiis reliquisque sacris domibus, quae in omnibus reipublicae nostrae provinciis sitae sunt, nec non et Monasteriis in regia urbe et circuitu eius constitutis, consequenter statuere decrevimus. Licentiam igitur dictis venerabilibus domibus concedimus, non solum temporalem emphyteusin rerum immobilium ad eas pertinentium constituendi, sed et perpetuo eas emphyteutico iure volentibus tradendi. Et siquidem sanctissimae Ecclesiae vel venerabiles domus sint, quarum administrationem sanctissimus locorum Episcopus vel per se, vel per venerabilem Clerum gerit, voluntate eius et consensu talis contractus celebretur, iurantibus praesente eo Oeconomus et administratoribus et Chartulariis venerabilis illius domus, ex ea emphyteusi nullum damnum venerabili illi domui inferri. Si Ptochea, aut Xenodochea, aut Nosocomia, aut aliae venerabiles domus sint, quae propriam administrationem habent, siquidem sacra oratoria sint, secundum sententiam maioris partis Clericorum ibidem ministrantium, nec non Oeconomum: sin Xenodocheum, vel Ptocheum, vel Nosocomium, vel alia venerabilis domus sit, is, qui illis praest, contractum ineat, iurantibus earundem sacrarum domuum administratoribus in praesentia Dei amantissimi Episcopi, a quo constituuntur vel ordinantur, nihil ad damnum vel circumscriptionem earundem sacrarum domuum in tali contractu fieri. In venerabilibus vero Monasteriis Abbates eorum cum maiore parte Monachorum ibidem ministeria obeuntium contractum celebrent. Atque in omnibus iis, quae dicta sunt, iubemus in instrumento, iuramento praestito, scribi, non in damnum vel circumscriptionem earundem sacrarum domuum negotium fieri: eaque observatione ita praecedente remissionem non ultra sextam partem redditus fieri, quem res in emphyteusin data habet. Quae vero de collapsis domibus, quae ad sacras domus in hac urbe regia sitas pertinent, supra disposuimus, haec in sacris etiam

w) Huius capituli epitome extat apud Theodorum, qui dicit esse cap. 8. 9. 10. hui. tit. et lib. Basilicorum. x) Syn. διορῆσαι. Haud dubie vitium typographicum. y) Verba, ἐμφυτεύσειν — διηρκεῖς ταῦτα Syn. omittit. Leuncl. ad marg. ea deesse notavit. z) Syn. addit ἕτεροι. a) Syn. add. αὐτοῦ. b) Syn. addit εἶη. c) τῶν ἐκείσε. d) Hactenus iude a verbis ἐπὶ δὲ ταῖς ἄλλαις ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις Syn. partem hui. cap. exhibet praefixo num. 9.

καταπεπρωκότων τῶν προσηκότων τοῖς εὐαγέσιον οἴκοις τοῖς ἐν τῇ βασιλίδι πόλει κειμένοις ἀνωτέρω διετυπώσασιν, ταῦτα καὶ ἐπὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων κρατεῖν παρεκελευσάμεθα. καὶ τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων^{e)} διατυπῶσαι συνειδόμεν, ὥστε, εἴτινες ἐξ αὐτῶν, εἴτε ὑπὲρ δημοσίων συντελειῶν^{f)}, εἴτε ὑπὲρ ἄλλης ἀναγκαίας αἰτίας^{g)} τοῦ αὐτοῦ οἴκου^{h)} χρέεσιν ἔνοχοι γίνωνται, καὶ οὐκ ἔστι δυνατόν, ἐκ πραγμάτων κινητῶν τὰ αὐτὰⁱ⁾ διαλυθῆναι^{k)} χρεῖα, κατὰ πρώτην μὲν τάξιν εἰς ἰδικὸν ἐνέχυρον δίδοσθαι ἀκίνητον πρᾶγμα τῷ δανειστῇ, ἵνα τοὺς τούτου καρποὺς ἀναλεγόμενος καταλογιζῆται ἑαυτῷ, τὰ μὲν εἰς αὐτὰ τὰ δανεισθέντα χρήματα, τὰ δὲ εἰς τόκους οὐ πλείονας τοῦ τετάρτου μέρους τῆς ἐκατοστῆς· εἰ δὲ μὴ δυνήθῃσι τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθῆναι τὸ χρεῖα, κελούμεν, τοὺς μὲν ὑπὸ τῶν ἀγιοτάτων πατριαρχῶν χειροτονουμένους, εἴτε μητροπολίται, εἴτε ἐπίσκοποι ὄντι, εἴτε ἀρχιμανδριῖται εἴτε ὄρφανοτρόφοι ἢ πτωχοτρόφοι ἢ ξενοδοχοὶ ἢ νοσοκόμοι ἢ ἄλλων εὐαγῶν οἴκων διοικηταί, παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀγιοτάτοις πατριαρχαῖς, ἀφ' ὧν χειροτονοῦνται ἢ προσβάλλονται, ὑπομνήματα ποιῆσθαι καὶ μεθ' ὅρκου τῶν διοικητῶν καὶ σφραγιστικῶν τοῦ πλείονος μέρους τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων τὸ χρεῖος γίνεσθαι φανερόν καὶ ὅτι οὐκ ἔστι δυνατόν ἐκ πράγματος κινητοῦ διαλυθῆναι. τοὺς δὲ ὑπὸ μητροπολιτῶν ἢ ἐπισκόπων χειροτονουμένους, εἴτε ἐπίσκοποι εἰσιν, εἴτε ἀρχιμανδριῖται εἴτε ὄρφανοτρόφοι εἴτε πτωχοτρόφοι ἢ ἄλλων εὐαγῶν οἴκων διοικηταί, παρ' αὐτοῖς ὁμοίως τοῖς μητροπολίταις ἢ ἐπισκόποις τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα συγγράφειν. παρ' ἐκείνοις δὲ τοῖς ἐπισκόποις, ὅτινες ἢ παρὰ πατριαρχῶν ἢ παρὰ μητροπολιτῶν ἐπίσκοποι χειροτονοῦνται, καὶ ἔχουσιν ὑπὸ τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν ἢ μοναστηρίου ἢ πτωχεῖα ἢ ξενώνας ἢ νοσοκομεῖα ἢ ἄλλους εὐαγῆς οἴκους, κατὰ τὸν ὁμοίον τρόπον τὰ ὑπομνήματα γίνεσθαι· οὕτω μὲντοιγε, ὥστε, εἴτε παρὰ πατριαρχαῖς, εἴτε παρὰ μητροπολίταις, εἴτε παρὰ ἄλλοις ἐπισκόποις τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα πράττεται, μηδεμίαν ὑπὲρ αὐτῶν ζημίαν ἢ δαπάνην τοὺς εὐαγῆς οἴκους ὑφίστασθαι. διὰ τοῦτο γὰρ οὐ βουλομέμεθα τοῦ λοιποῦ παρὰ τοῖς ὄρχουσι τῶν ἐπαρχῶν ἢ τοῖς ἐκδικίσι τῶν τόπων τὰ τοιαῦτα ὑπομνήματα παρὰ τῶν μνημονευθέντων προσώπων ἡγοῦν οἴκων πράττεσθαι, ἵνα μηδεμίαν ζημίαν ὑφίστανται^{l)}. μετὰ δὲ τὸ οὕτως ταῦτα παρακολουθῆσαι παρὰ τοῖς μνημονευθεῖσιν ἀγιοτάτοις πατριαρχαῖς ἢ μητροπολίταις ἢ ἄλλοις ἐπισκόποις, τηρικαῖα τοὺς εἰρημένους διοικητῆς τοῦ ἐπ' ὠφέλεια ὄντος εὐαγῆς οἴκου ἐγγράφως ἐν δημοσίῳ τῆς πόλεως τόπῳ προτιθέναι ἐπὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ προτρέπειν τοὺς ἀγοράσαι βουλομένους τὸ ἀκίνητον πρᾶγμα, ἵνα ὁ πλείονος μέρους τῶν ἄλλων προτιμηθῇ. τούτων δὲ πάντων προϋόντων τὴν πρᾶσιν γίνεσθαι, τοῦ τιμήματος πᾶσι τρόποις ὑπὲρ τοῦ ἀφλήματος δίδομεν· ἵνα μὴ ἄλλως ἔχοι ὁ ἀγοραστῆς τὸ ἀσφαλές, εἰ μὴ τὸ τίμημα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ χρεῖος καταβάλῃ, καὶ τοῦτο ὅπως ἐγγραφῇ μεθ' ὅρκου τῇ ὠνειακῇ συγγραφῇ, καὶ ὅτι οὐδὲν πρὸς βλάβην ἢ περιγραφὴν τοῦ αὐτοῦ εὐαγῆς οἴκου γίνεται. εἰ δὲ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἀγοραστῆς τοιοῦτον πρᾶγματος μὴ εὔρεθῇ, κελούμεν, τῶν ὠφελόμενων ἐξ τινος τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἴκων τῷ δικαίῳ τῆς προτιμήσεως^{m)} τὴν αὐτὴν λαμβάνειν

domibus obtinere iubemus. Verum et hoc de venerabilibus domibus disponere nobis visum est, ut, si quaedam ex iis, vel propter publica tributa, vel ob aliam causam necessariam eiusdem domus, debitis obnoxiae sint, illaque debita ex rebus mobilibus solvi nequeant, primo quidem loco creditori res immobilis speciali piguori detur, ut fructus eius colligens partim in ipsam pecuniam creditam, partim in usuras, quarta parte centesimae non maiores, sibi eos imputet. Quodsi hoc modo debitum solvere nequeant, imperamus, ut illi, qui a sanctissimis Patriarchis creati sunt, sive Metropolitanis sint, sive Episcopi, sive Archimandritae, sive Orphanotrophi, sive Xenodochi, sive Nosocomi, sive aliarum venerabilium domuum administratores, apud ipsos sanctissimos Patriarchas, a quibus ordinantur vel promoventur, monumenta faciant et iureiurando administratorum et consensu maioris partis eorum, qui ministeria in illis obeunt, debitum manifestum fiat et quod ex rebus mobilibus solvi id nequeat. Qui vero a Metropolitanis vel Episcopis ordinati sunt, sive Episcopi sint, sive Archimandritae, sive Orphanotrophi, sive Ptochotrophi, sive aliarum venerabilium domuum administratores, similiter apud eosdem Metropolitanos vel Episcopos eiusmodi monumenta conscribant. Apud illos autem Episcopos, qui vel a Patriarchis vel a Metropolitanis Episcopi ordinantur, et sub sua iurisdictione vel Monasteria vel Ptochea vel Xenodochea vel Noscomia vel alias venerabiles domus habent, eodem modo monumenta fiant: ita tamen, ut, sive apud Patriarchas, sive apud Metropolitanos, sive apud alios Episcopos eiusmodi monumenta fiant, nullum illorum nomine damnum vel sumtum venerabiles domus sustineant. Propterea enim nolumus in posterum apud Praesides provinciarum, vel defensores locorum eiusmodi monumenta a dictis personis vel domibus confici, ne damnum aliquod sustineant. Postquam vero haec apud dictos sanctissimos Patriarchas vel Metropolitanos vel alios Episcopos ita secuta sunt, tum dicti domus illius venerabilis, quae debet, administratores in publico civitatis loco per viginti dies scriptis proponant, eoque modo rem immobilem emere volentes excitent, ut, qui plus offerat, reliquis praeferatur. His vero omnibus praecedentibus venditio fiat, pretio omnibus modis pro debito solvendo: ut non aliter emtor securitatem habeat, quam si pretium pro ipso debito solvat, idque nominatim praestito iureiurando instrumento emtionis inscribatur et hoc, nihil in damnum aut circumscriptionem sacrae illius domus fieri. Si vero dicto modo emtor talis rei non inveniatur, imperamus, ut creditor cuiusdam ex dictis venerabilibus domibus iure protimiseos eandem rem accipiat, iusta et diligente aestimatione facta et decima parte totius aestimationis pretio ad eandem quantitatem adiecta; et creditor rem firmo dominio possidendam pro soluto accipiat: ita tamen, ut administratores venerabilis domus debitoris et maior pars eorum, qui in illa ministeria obeunt, eiusmodi venditionibus consentiant. Res autem immobilis, quae ad hoc datur, non secundum electionem creditoris, sed pro

e) Hic rursus Syn. incipit epitomen partis huius capit. exhibens, his verbis exordium faciens: περὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων καὶ τοῦτο διατυπῶσαι συνειδόμεν. Quum epitomen tantum exhibet, varietas lectionis in textu Synopseos et Basilicorum accurate notari nequit. f) τελειῶν Cod. Coisl. Lege συντελειῶν, ut habet Syn. g) Syn. ἢ ἐτέρου ἀναγκαίας χρεῖας. h) Syn. τοῦ αὐτοῦ οἴκου omittit. i) τὰ αὐτὰ Syn. omittit. k) Syn. τὰ addit. l) Sic Cod. Coisl. leg. ὑφίστανται. m) Textus Novellae: δικαίῳ, ὅπερ pro soluto legitur.

κτῆσιν, δικαίως καὶ ἀκριβοῦς διατιμῆσεως γενομένης καὶ προστιθεμένης τῷ τιμῆματι τῆς δεκάτης μοίρας τοῦ παντός τιμῆματος εἰς αὐτὴν τὴν ποσότητα· καὶ λαμβάνειν τὸ πρῶγμα τὸν δανειστὴν ἀντὶ καταβολῆς, βεβαίᾳ δεσποτείᾳ κτηθῆσόμενον· οὕτω μὲντοιγε, ὥστε τοὺς διοικητὰς τοῦ ἐποφελόντος εὐαγοῦς οἴκου καὶ τὸ πλεόν μέρος τῶν ἐν αὐτῷ λειτουργούντων ταῖς τοιαύταις πράξεσι συναρνεῖν. τὸ δὲ παρεχόμενον ἐπὶ τούτῳ ἀκίνητον πρῶγμα μὴ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ δανειστοῦ δίδοσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσότητά· τούτο μὲν τῶν εὐπόρων, τούτο δὲ καὶ τῶν ἀπόρων κτήσεων τοῦ αὐτοῦ εὐαγοῦς οἴκου καὶ τῆς τούτου προσόδου καὶ δημοσίων καὶ τῆς λοιπῆς καταστάσεως. εἰ δὲ τις ἢ ἐπίσκοπος ἢ οἰκονόμος ἢ διοικητὴς οἰονδήποτε εὐαγοῦς οἴκου εἴτε ἐν τῇ βασιλίδι πόλει, εἴτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κειμένου χρήματα ἐδανείσατο ἢ μετὰ ταῦτα δανείσθαι, κελύομεν, μηδὲ αὐτοῖς ταῦτα καταλογίζεσθαι ὑπὲρ τοῦ εὐαγοῦς οἴκου, εἰ μὴ πρότερον δείξουσιν, ὅτι εἰς χρείας τοῦ ἐπισημένου εὐαγοῦς οἴκου ταῦτα προεχώρησεν· μήτε αὐτὸν τὸν δανειστὴν ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ κατὰ τοῦ εὐαγοῦς οἴκου ἔχειν τινὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγωγὴν, εἰ μὴ δείξουσιν, ὡς εἰς αἰτίας τῷ εὐαγῆ οἴκῳ προσηκούσας τὰ χρήματα προεχώρησεν, ἀλλὰ κατὰ τοῦ δανεισαμένου τὰ χρήματα καὶ τῶν αὐτοῦ κληρονόμων τὰς ἰδίας κινεῖν ἀγωγάς.

Nov. 120. ζ'. Καὶ τοῦτο δὲ κελύομεν, ὥστε ἐξηρημένης τῆς cap. 7. ἀγνωστῆς μεγάλῃς ⁿ⁾ ἐκκλησίας τῆς βασιλίδος πόλεως ^{o)} καὶ τοῦ εὐαγοῦς ὀφρανοτροφείου καὶ ξενονίων καὶ πτωχείων τῶν ἐν τῇ βασιλίδι πόλει καὶ ὑπὸ τὴν αὐτῆς ^{p)} ὄντων ἐνορίαν, ἐξεῖναι πάσαις ταῖς ἀγνωστάταις ἐκκλησίαις καὶ τοῖς ἐναγένοις οἴκοις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μοναστηρίοις ἐν τῇ βασιλίδι πόλει καὶ ἐν διαφόροις ἐπαρχίαις κειμένοις, ἀνταλλαγὰς πρὸς ἀλλήλους ποιῆσθαι, ὅταν ἐκατέρω εὐαγῆ οἴκῳ φυλάττηται τὸ ἀξίμιον· συνανούτων ἐγγράφως ἢ διὰ καταθέσεως τῷ τοιοῦτῳ συναλλάγματι, οὐ μόνον ^{q)} τῶν διοικητῶν ἐκατέρω εὐαγοῦς οἴκου, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλεονος μέρους τῶν ἐν αὐτοῖς λειτουργούντων. τὰ δὲ ἀπὸ βασιλικοῦ οἴκου ^{r)} εἰς οἰονδήποτε εὐαγῆ οἴκον περιελενοόμενα κατ' οὐδένα τρόπον πωράσκεσθαι ἢ ὑποτίθεσθαι ἢ ἐναλλάττεσθαι ἢ ὅλως ὑποκείσθαι συγχωροῦμεν· οὐδὲ εἰ πρὸς ἀλλήλους εὐαγῆ οἴκοι τοιοῦτόν τι πράξαιεν.

καὶ τοῦτο] Μέμνησθε ^{v)} τῆς μς'. νεαῖας καὶ μὴ ἐναντιωθῆ σοι τὸ εἰρημένον ἐν τῇ ζ'. νεαῖα· ἐκαινοτομήθη γὰρ ἐν τῆς προκειμένης διατάξεως.

Nov. 119. η'. Τὸν δὲ νόμον, δι' οὗ ἐθεοπίσαμεν, μὴ καταcap. 10. φέρεσθαι εἰς ἑτέρον τὰ εἰς τὸν ἡμέτερον οἴκον ἀπὸ εὐαγοῦς ἐκκλησίας ^{s)} περιορχόμενα πρῶγματα, σχολάζειν θεοπίζομεν· διὸ καὶ ἀκαλύτως ἐκποιεῖσθαι κελύομεν· τούτο μὲν ἐπὶ τοῖς ἡδὴ εἰς τὸν ἡμέτερον οἴκον περιελθούσι νομίμως ^{t)}· τούτο δὲ καὶ τοῖς μετὰ ταῦτα μέλλουσι περιορχεσθαι.

Nov. 120. θ'. Ἐπειδὴ ^{u)} δὲ ἔγνωμεν, παρὰ τινῶν γίνεσθαι cap. 7. §. I. καὶ ἐκποιήσεις μοναστηρίων ἐπὶ τῷ ταῦτα ἀπὸ ἱερατικοῦ σχήματος εἰς ἰδιωτικὴν διαγωγὴν μετασχηματίζεσθαι, καὶ τοῦτο πάσι τρόποις κολύομεν· εἰ δὲ τι τοιοῦτον ^{v)} γινόμενον ^{w)} εἴρηθείη, ἴδμεν παρεχόμενον τῷ ^{x)} κατὰ τὸν τόπον ὁμοιωτῶ ἐπίσκοπῳ, τὸ τοιοῦτο μοναστήριον ἐκδικεῖν καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα ἐπαναγαγεῖν. εἰ δὲ τις ἐκ τῶν εἰρημένων εὐαγῶν οἴκων τῶν τε ἐν τῇ βασιλίδι

portione, partim fertilium, partim sterilium possessionum sacrae illius domus, eiusque redditus et tributorum publicorum et reliqui status detur. Si quis autem Episcopus vel Oeconomus vel administrator cuiuscunque venerabilis domus, sive in hac regia urbe, sive in provinciis sitae, mutuam pecuniam acceperit, vel posthaec accepturus sit, imperamus, ut sacrae domui eam illi non imputent, nisi prius ostenderit, in utilitatem dictae venerabilis domus eam versam esse: neque ipse creditor, neque heredes eius adversus venerabilem domum eius nomine ullam actionem habeant, nisi ostenderit, in causas venerabili domui convenientes eam esse conversam pecuniam: sed actiones suas contra eum, qui mutuam pecuniam accepit, eiusque heredes moveant.

VII. Hoc quoque praecipimus, ut excepta sanctissima magna Ecclesia regiae urbis et venerabili Orphanotropheo et Xenodochis et Ptocheis in regia urbe et intra eius fines sitis, omnibus sanctissimis Ecclesiis et venerabilibus domibus, nec non monasteriis in regia urbe et diversis provinciis constitutis, permutationes inter se facere liceat, quando utrique venerabili domui indemnitas servatur: consentientibus in scriptis aut per confessionem tali contractui non solum administratoribus utriusque venerabilis domus, sed etiam maiore parte eorum, qui in illis ministrant. Quae vero a regia domo ad quemcunque venerabilem locum perventura sunt, nullo modo vendi vel pigori dari vel permutari vel in universum obligari concedimus, neque si venerabiles domus tale quid iuter se fecerint.

et hoc] Memineris Nov. 46. et ne tibi, quod in Nov. 7. dictum est, contrarium videatur: ex praesente enim constitutione innovatum est.

VIII. Legem vero, qua sanximus, ne res, quae ad domum nostram a venerabili Ecclesia pervenerunt, ad alios transferantur, cessare volumus. Ideo impune eas alienari iubemus: idque valeat tam in iis, quae ad domum nostram iam legitimo modo pervenerunt, quam in his, quae postea perventurae sunt.

IX. Quoniam autem cognovimus, a quibusdam etiam monasteriorum alienationes fieri eo fine, ut illa e sacro statu in privatam conditionem transferantur, et hoc omnibus modis prohibemus. Si vero tale quid factum inveniatur, facultatem concedimus sanctissimo loci illius Episcopo, ut monasterium illud vindicet et in pristinum statum reducat. Si quae ex dictis sacris domibus tam in regia urbe, quam in provinciis

ⁿ⁾ μεγάλης deest apud Fabr. ^{o)} Fabr. τῶν πόλεων. ^{p)} Sic Cod. Coisl. Fabr. ἀνίη. ^{q)} Sic Cod. Coisl. Fabr. μόνον. ^{r)} Sic Cod. Coisl. Fabrot. βασιλικῆς. ^{rr)} Hoc schol. exhibet Fabr. nec vero Cod. Coisl. ^{s)} Sic Cod. Coisl. Fabr. οἴκου. ^{t)} Cod. Coisl. νομίμως περιελθούσι. ^{u)} Brevis epitome hui. capit. apud Theodorum, qui dicit esse cap. 15. hui. tit. Etiam Synopsis maximam partem habet nam. 15. praefixa. ^{v)} Syn. τοιοῦτο. ^{w)} Syn. γινόμενον. ^{x)} Syn. τὰ. Leucl. ad marg. τῷ